

Barnet

Barnet

ett drama från revolutionens dagar

av Christian Lanciai (1996)

efter Dennis Wheatley.

Personerna:

Roger Brook
Premiärminister William Pitt
Konung Ludvig XVI
Marie Antoinette
Kronprins Louis Charles, kallad Dauphin
hans systrar
Elisabeth, kungens syster
Prinsessan Lamballe
en överste
Antoine Joseph Santerre
Jean Marie Roland de la Platière, inrikesminister
Georges Jacques Danton, justitieminister
Jean Paul Marat, veterinär
Maximilien Robespierre
Joseph Fouché
Louis Antoine de Saint Just
Philippe Égalité, kungens kusin
Jacques René Hébert
Pierre Gaspard Chaumette
en korpral
skomakaren Simon
hans hustru
fröken Atkyns
General Paul Barras
Napoleon Bonaparte
en nunna på ett mentalsjukhus
tjänare, vakter i Tempeltornet, löst folk, och dårar

Handlingen utspelar sig omkring Paris 1791-94
utom första scenen, som tilldrar sig i London.

Copyright © Christian Lanciai 1996

Barnet

Akt I scen 1. London, Westminster.

(Roger Brook, oantastligt väl klädd, sitter och väntar utanför ett kabinett.

En tjänare infinner sig.)

tjänaren Herr premiärministern kan ta emot er nu, mr Brook.

Brook (reser sig) Tack.

(Dörrarna öppnas. Ett vackert kabinett i bästa rokokostil framträder.

Premiärministern, lång och smal, reser sig från sitt skrivbord.)

Pitt Tack för att ni ville komma, Roger.

Brook Det måste vara ett ärende av högsta vikt om ni kallar på mig personligen och det under sekretess.

Pitt Därför är jag ännu mer tacksam.

Brook Men vad står på? Varför visar ni mig denna ära?

Pitt Roger, jag måste be er resa till Frankrike.

Brook (flat och upprörd) Omöjligt!

Pitt Ni måste! Ni är den enda som kan göra det.

Brook Men jag har just kommit därifrån! Ingen människa kan vistas i Frankrike idag utan fara för sitt liv, och allra minst en engelsman!

Pitt Ni är den enda som kan göra det.

Brook Vad då? Vara er utsände agent och spion? De känner mig! Jag höll på att bli avrättad senast!

Pitt Det är bara Joseph Fouché i hela Frankrike som känner er och som har något emot er. Hela Frankrike för övrigt hyllar er som en hjälte som står på rätt sida, då ni tog parti för pöbeln mot en kvalificerad skurk, som råkade vara aristokrat!

Brook Men hela Frankrike idag är en enda blodig massa! De vet inte vad de gör! De massakrerar folk som svin! De är inte mänskliga längre!

Pitt Ni vill då inte rädda människoliv?

Brook Inte om jag samtidigt förlorar mitt eget. Röda nejlikan kan komma undan, men jag är känd under min rätta identitet.

Pitt Bara av Fouché.

Brook Det är en för mycket!

Pitt Det är bara ett enda människoliv jag ber er rädda.

Brook Det måste vara bra värdefullt om ni vill riskera mitt för det.

Pitt Det värdefullaste som finns för Frankrike.

Brook Kungen är värdelös, och drottningen också, för hon håller på honom.

Pitt Jag tänker på deras barn.

Brook Vem vill ni rädda?

Pitt Kronprinsen den blivande Ludvig XVII.

Brook En liten pojke. (reflekterar) Förklara er.

Pitt Roger, vi har gjort allt vad som står i vår makt för att rädda Frankrike, dess folk och människor, dess präster och aristokrater och särskilt den kungliga familjen. Vi har misslyckats på alla punkter. Men vi har inte givit upp.

Brook Och ni tror mig om att kunna utföra ett sådant mirakel?

Pitt Ja, för ni är också en som inte ger upp.

Brook Oddsen är de sämsta tänkbara.

Pitt Roger, det gäller Frankrikes och Europas framtid. Vi hurrade alla när kung Ludvig XVI startade den franska revolutionen och inledde sina reformer. Ingen anade då vad det skulle leda till. I och med Bastiljens stormning redan förlorades all kontroll över skeendet. Pöbeln tog över med kraften av en skenande buffelhjord. Sedan dess har vi försökt reparera den brustna fördämningen. Vi har försökt allt. Vi har infiltrerat hela Frankrike och donerat ofantliga summor för behjärtansvärda företag att hindra ruinen. Vi försökte stoppa kriget. Vi försökte rädda kungen och

Marie Antoinette. Allt gick ständigt på tok och ständigt mer på tok. Vi är båda realister. Vi inser idag att kungen och drottningen och Frankrike är förlorade. Men vi kan ännu rädda framtiden. Det sista och enda vi kan rädda av Frankrike idag är det lilla barn som är dess framtid.

Brook Vad ger ni mig för det?

Pitt Om det lyckas – ett hundra tusen pund sterling.

Brook En ofantlig summa, som ni vill offra av England för att rädda Frankrike?

Pitt Ja.

Brook Herr premiärminister, ett sådant förslag kan en engelsk gentleman inte säga nej till.

Scen 2. Hovet i Tuilerierna.

Ludvig Nå, min gode man, hur är läget?

översten Förtvivlat, Sire. Pöbeln rycker an och ingenting kan stoppa dem. Men säg blott ett ord, och alla era trogna soldater öppnar eld mot dem.

Ludvig Det kan jag inte göra.

översten Sire, ni kan ännu vända revolutionens syndaflod och få den att återgå med att helt enkelt göra motstånd.

Ludvig General Lafayette hade ännu kunnat göra det, min gode man. Nu är det för sent.

översten Det är aldrig för sent, Sire.

Ludvig Jo, det är alltid för sent. Våra reformer kom för sent. Vårt beslut att avveckla Bastiljen kom för sent och hann aldrig träda i kraft. Vår gode vän Axel von Fersen kom alltid för sent.

översten Nej, Sire, med er tillåtelse, han var punktlig. Det var ni som sölade och fördröjde vad som egentligen inte hade kunnat misslyckas utom genom dröjsmål.

Ludvig (trött) Jag vet. Det var mitt fel alltihop.

översten Sire, jag besvär er, ge order om eld och försvara er egen heliga kungliga familj! Varendra soldat kring Tuilerierna är redo att dö för er!

Ludvig Det är det sista jag vill att de ska göra. Överste, jag har varit maktlös som konung i hela mitt liv mot mina bröders intriger, mot de intellektuellas agiteringar och i synnerhet mot min egen drottnings manövrer. Det enda jag kan göra är att diplomatisera, vara alla till lags och undvika blodbad.

översten Just därför uppstår alla blodbaden!

Ludvig Ja, men inte genom min förskyllan. Jag är oskyldig.

översten Vem är då skyldig? Folket? Pöbeln? De svältande massorna?

Ludvig Nej, min vän, endast de fåtaliga individer är skyldiga som vill Frankrikes folk och kungliga familj personligen något ont.

översten Och vilka är det?

Ludvig Jag fruktar att det mest är tyskarna.

Marie Antoinette (inträder) Min make, ni måste göra något. Massorna bryter sig in här när som helst.

Ludvig Min älskade, jag gör allt vad jag kan.

Marie Jag ser det. Vill du se dina barn massakreras i Frankrikes namn inför din åsyn?

Ludvig Marie, detta är inte rätta stunden för teatraliska överdrifter.

Marie Det är inte teater! Det är verklighet! Det är realism!

en tjänare (inkommer) Ers majestät, chevalier de Breuc anhåller om företräde.

Ludvig Vem är det?

Marie Jag vet vem det är. Visa in honom.

Ludvig En ny Axel von Fersen?

Marie Han hade kunnat rädda oss om du låtit honom. Det finns även andra sådana. Om du låter dem kan de göra något åt saken.

Ludvig Madame, min främsta plikt som suverän är att sätta Frankrikes intressen framför mina egna och min familjs. (*avlägsnar sig med värdighet.*)

Marie (efter honom) Sopprot! (*Översten skyndar ut efter kungen. Roger Brook kommer in.*)

Nå, vän i fientlig förklädnad, vad önskar ni?

Brook Det enda som är i varje mänsklig människas intresse i Frankrike idag: att rädda människoliv, främst kvinnors och barns.

Marie Ni vet att pöbeln angriper Tuilerierna?

Brook Ja. De vill plundra slottet och beröva er det sista ni har kvar av makten.

Marie De är en självdestruktiv hord av galningar!

Brook Madame, ni tar orden ur munnen på mig.

Marie Och kungen gör ingenting! Han bara håller på sin självgoda skenhelighet som dessa galna massors beskyddare!

Brook Jag vet.

Marie Han är hopplös! Ingenting kan rädda honom! Och jag kan inte svika honom, ty jag är hans gemål och drottning och hans barns moder!

Brook Madame, jag vet.

Marie Ni är den enda som kanske kan lösa problemet. Ni är fransmännens vän, ni är populär hos folket, ni står er väl hos de revolutionära svinaherdarna, och ingen anar att ni är fransman. Formellt är ni min familjs fiende. Vad kan ni göra?

Brook Madame, ingen ber er svika er konung, och ingen ber honom svika Frankrike. Men vi kan rädda era barn, främst er son, som är Frankrikes framtid.

Marie Hur?

Brook Oppositionen höjer upprorsfanan i Bretagne. Vi smugglar honom till Bretagne och därifrån över till England.

Marie Utan sin moder?

Brook Er skulle vi rädda senare med er make. Det skulle bli lättare att göra detta med er son hos oss på vår sida.

Marie Inser ni vilken fruktansvärd belägenhet ni försätter mig i? Min man vägrar rädda sig själv. Jag kan omöjligt svika honom. Och jag kan omöjligt överge min siste son.

Brook Madame, det är kanske er enda chans och Frankrikes.

Marie (ropar) Prinsessan Lamballe! Kom hit med Dauphin!

(*Prinsessan Lamballe inträder med Dauphin, 6_ år gammal, en vacker barnprins i sin prydnö. Marie tar hand om honom.*)

Se på detta barn, chevalier de Breuc! Skulle jag överantvarda honom åt er, åt era vilda rebeller i Bretagne som vill mörda värre än populasen, åt Engelska Kanalens dimmiga stormar och förfärliga klimat, och åt er ohyfsade, brutala engelsmän, som själva gjorde revolution för 150 år sedan och mördade er konung och aldrig återinfört den ordningen utan är vilda rebeller än idag, så länge hennes mor, en romersk kejsarinnas dotter, ännu lever och kan skydda honom?

Brook Madame, i England är vi demokrater, inte rebeller. Vi har vuxit ifrån rebellstadiet under dessa 150 år. Det har inte dessa råa och omänskliga fransmän.

Marie Demokrati är bara en finare etikett och ursäkt för ert aldrig sonade konungamord för 150 år sedan. Min make vet allt om det.

Brook Madame, nu är det inte tid för gammal historia när den nya hotar era liv.

Marie Låt odjuren hota. Vi är inte rädda. (*Oväsen och tumult utanför. Kungen och översten störtar in.*)

Ludvig Madame, vi måste omedelbart sätta familjen i säkerhet.

Marie (tar upp kronprinsen på armen, betraktar kallt Roger Brook)

Nej, min make, det är inte vi som är i fara. Det är denne man här, som vill splittra vår familj, göra oss till engelsmän och göra oss till Frankrikes fiender som bör sätta sig i säkerhet.

Brook (fattar vinken) Madame, jag återkommer. (*bugar sig artigt med klackarna ihop och går. Skottlossning utanför.*)

översten Pöbeln kommer. Ge oss en order, Sire, för er äras skull!

Ludvig (fullständigt lugn) Aldrig i livet ger jag en order om att öppna eld mot en fransman. Kom, min käraste. Låt oss möta vad vi har att möta. (*går ut med Marie, Dauphin och prinsessan Lamballe. När de gått kastar översten sin hatt i golvet och sliter sitt hår i förtvivelan.*)

översten Vi är förlorade! (*skyndar ut.*)

Scen 3. Nationalförsamlingen.

Santerre Mina herrar, vi har ett problem. Folkets rättmätiga vrede över det tyranniska förtrycket har tagit sig så våldsamma uttryck, att uppretade folkmassor har stormat själva Tuilerierna och med egen kraft detroniserat regenten. Den före detta kungliga familjen är nu på väg hit, skräckslagna som harar inför folkets tydliga vilja. Vi måste besluta vad vi ska göra med dem.

en röst Häng dem i närmaste lyktstolpe!

en annan Fördriv dem från Paris!

en tredje Låt dem spolans ner och ruttna i kloakerna!

Roland Nej, mina herrar, så lätt kan vi inte åsidosätta konstitutionen, den enda frukt vi har av vårt mångåriga demokratiska arbete. Den kungliga familjen är fortfarande Frankrikes monarki. Vi bör ha dem under uppsikt, så att inte österrikiskan konspirerar mot Frankrike med tyskarnas hjälp, men de bör få ett eget och nytt palats, om dock mindre än Tuilerierna.

Marat Medborgare Roland, ni är alldeles för naiv. Ser ni inte vilka skorpioner och spindlar och giftiga parasiter dessa kungliga personer är? Och de är ett antal! Frankrike har inte råd att försörja dem på folkets bekostnad. Sätt dem i fängelse! Ställ dem inför rätta! Ställ dem till svars för vad de har gjort!

Roland Men doktor Marat, de har inte gjort någonting. Kungen är en velig kapun som varken vet vad han vill eller ens kan göra en fluga något för när, och Marie Antoinettes korrespondens, som vi har sett till att inte når utlandet, förråder bara kvinnliga omsorger om den egna familjen och barnen.

Marat Hon skriver förstås på chiffer, din idiot!

Roland Så intelligent är hon inte. Och vad beträffar den kungliga familjen har alla kungens farliga bröder och släktingar lämnat landet. Kvar är bara hans menlösa syster Elisabeth, Marie Antoinettes ännu menlösare sällskapsdam prinsessan de Lamballe och tre ytterst menlösa barn, två små aningslösa flickor och en gosse på inte ens sju år....

en röst Sätt dem i fängelse! Sätt dem i fängelse!

(*stormande bifall*)

Danton Medborgare Roland torde dock inse, att så länge dessa personer är kungliga personer är de livsfarliga för Frankrike, då österrikiskans bror är kejsare av Österrike och Frankrikes svurne fiende. Medborgare Marat har alldeles rätt i att österrikiskan genom sin blotta personlighet är en spindel som genom vad hon representerar knyter ett nät av intriger mot Frankrike som långsamt men säkert leder till att hela världen blir förenad mot vårt fria demokratiska Frankrike!

röster Danton har talat! Bravo, Danton!

andra röster Sätt dem i fängelse! Sätt dem i fängelse!

Marat Jag föreslår att var och en av dem isoleras från de andra i ensamcell, så att vi vet var vi har dem!

röster Bravo! Bravo!

andra röster Marat har alltid rätt!

Roland För Guds skull, fransmän, har ni förlorat all er mänsklighet? Är den kungliga familjen inte längre människor? Är det ert allvar att beröva dem allt mänskligt värde bara för att de är vad de är?

Fouché Gud är död, medborgare Roland.

Robespierre Medborgare, inrikesminister Roland har rätt i att den före detta kungliga familjen är människor. Vi har ingen rätt att behandla dem som djur bara för att de en gång var en kunglig familj.

(Den kungliga familjen inträder, sju personer, ömkliga och patetiska, som flyktingar.)

(Ett sus går genom församlingen.)

Ludvig Mina herrar, vi står här som skyddssökande, då vi nödsakats att överge vårt hem i Tuilerierna.

Robespierre (avsides) Vad ska vi göra med den gamle ömklige lakejen?

Marat Gör processen kort med honom! Ställ honom inför rätta och halshugg honom!

Robespierre Det är inte så lätt i vår nya demokratiska ordning.

Santerre Medborgare Capet, vi måste be er lämna nationalförsamlingen, där ni ingen rätt har att vara, och att ta plats på pressläktaren så länge. Vi håller just på att diskutera ert fall.

Ludvig (ödmjukt) Tack, ärade medborgare Santerre. *(böckar sig och går ut med familjen. Barnen och Marie Antoinette gråter.)*

Danton Vi måste ha ett beslut åtminstone provisoriskt. Jag föreslår internering i Tempeltornet. Där kan de bevakas väl, och där kan ingen besöka dem.

Robespierre Bifaller justitieminister Dantons förslag.

Marat Godkännes tills vidare i brist på bättre resultat.

Santerre Är nationalförsamlingen överens? Familjen Capet härbärgeras härmed på statens bekostnad tills vidare i Tempeltornet.

(beslutet klubbas. Mummel i leden. Ingen är nöjd.)

Scen 4. I Tempeltornet.

(Den kungliga familjen sitter till bords.)

Ludvig Vi får ändå vara nöjda. Det hade kunnat vara värre.

Marie Vi är inspärrade som djur i en bur!

Ludvig Säg inte så inför barnen, min kära. Det var vi redan i Tuilerierna.

Marie Alltså skulle vi ha vägrat lämna Versailles.

Ludvig Du vet att det var omöjligt.

Elisabeth Vi får ju åtminstone vara vid liv.

Ludvig Ni har alldeles rätt, min syster. Där hör du, Marie.

Marie Men var är prinsessan de Lamballe? Det får vi aldrig veta. Våra åtta fångvaktare är som bödlar med sin buttra tystnad.

Ludvig Klaga inte inför barnen, Marie. De klagar ju inte. Och vi får ju ändå vara tillsammans.

Marie Hur länge?

kronprinsen Tills döden skiljer oss åt, mamma.

Marie (kramar honom) Om det ändå bleve så väl, mitt hjärtegull!

Ludvig Det blir det säkert, min kära.

Elisabeth Vi har ju ändå allt. Det enda som berövats oss är vår rörelsefrihet.

Marie Du menar att de har klippt våra vingar. Men vad är då kungliga fåglar utan vingar?

äldsta prinsessan Mamma, det är något utanför fönstret!
Marie Det är bara pöbeln som skrävar igen. (*Lille Louis springer till gluggen.*)
kronprinsen De har huggit av huvuden igen.
Ludvig Men varför kommer de hit med dem?
Elisabeth De gör vad som helst för att visa oss sin illvilja.
kronprinsen Mamma, det är en dams huvud de vill visa.
Marie De odjuren! Louis! Kom bort från gluggen! (*reser sig för att hämta Louis.*)
Ludvig Gå inte dit, Marie.
 (*När hon kommer fram ser man ett huvud spetsat på en stör förevisas utanför.*)
Marie (skriker till) Prinsessan de Lamballe!
 (*Ludvig och Elisabeth skyndar till.*)
Elisabeth Det är verkligen hon.
Ludvig Marie! Louis! Kom bort därifrån! Det är sant som min syster säger. De vill bara provocera oss med sin illvilja.
Marie Men hur långt är de vilddjuren beredda att gå? Det blir ju ständigt värre med pöbelväldet från dag till dag!
Ludvig Marie, någon dag måste det svänga.
Marie Ja, när vi är döda! När hela din familj är utrotad!
Ludvig Ta det lugnt, Marie.
Marie Det är det enda du kan säga och göra, Louis. En dag blir du kanske själv förd till schavotten. Tänker du kanske börja handla då?
Ludvig Marie, jag har alltid förvånats av din överdrivna och teatraliska fantasi.

Akt II scen 1. Konventet.

Saint Just (ung och långhårig med öronringar) Naturligtvis är det helt riktigt att rättsliga åtgärder mot kungen varken kan försvaras eller vidtagas, men eftersom kungen redan blivit avsatt och dömd den 10 augusti är sådana procedurer överfödiga, varför han i rimlighetens namn borde avrättas genast utan diskussion. (*stormande bifall*)
röster Hör! Hör! Kungen till giljotinen genast! Ingen rättegång!
Roland Med all respekt för det allmänna nitet för revolutionen, men kungen kan omöjligt avrättas utan rättegång. Det vore en politisk dårskap utan motstycke då det vore en ensidig krigsförklaring mot hela Europa. Även om han inte har några rättigheter kvar som konung, så har han mänskliga rättigheter som privatperson.
Robespierre Medborgare Roland har rätt. Inte ett hår kan krökas på medborgare Capets huvud utan lagenlig rättegång med åklagare och försvarsadvokater.
en röst Han har inget hår på sitt huvud! Han har bara peruker!
 (*råa skratt*)
en annan Vi kan alltså inte kröka ett hår på hans huvud, men vi kan hänga honom!
en tredje Häng honom i lyktstolpen!
Danton Det är bara detta nationalkonvent som har befogenhet att ställa medborgaren Ludvig Capet, före detta konung av Frankrike, inför rätta, och det är bara dess medlemmar som kan döma honom.
röster En och en! En i sänder! Var och en måste själv offentligt meddela sin dom, så att vi får se vem som ännu är Frankrikes fiender!
Danton Det är inte mer än rätt.
Philippe Égalité Jag röstar för döden.
Robespierre (avsides) Det är hertigen av Orléans, konungens kusin.
 (*öppet*) Philippe Égalité, jag skönjer inte den minsta tvekan i er dödsdom över er kusin.
Philippe Han var konung av Frankrike och representerade det yttersta tyranniet och ofriheten.

Robespierre Och ni avsäger er alla familjeband med honom bara därför?

Philippe (oberört) Naturligtvis.

Robespierre Då föregår ni med gott exempel. Observera detta, alla medlemmar i nationalkonventet, vilket hedervärt föredöme Philippe Égalité, före detta hertig av Orléans, före detta konungens kusin, föregår med! Må alla bli sanna demokrater som han!

en röst Och döma alla aristokrater till döden!

en annan Till döden genom giljotinen!

en tredje Ju fler desto bättre!

en fjärde Men låt kungen gå plankan först!

Danton Då är vi således alla överens! Det blir en laglig rättegång mot Ludvig Capet! Och må han dömas till döden för sina utsägliga missgärningar! (*stormande jubel.*)

Scen 2. Tempeltornet.

Marie (mera gråhårig och glåmig) Min enda tröst och glädje är att veta att det alltjämt finns personer som vill rädda oss, men de blir alltmer små och få. Men nu tycks äntligen den stora räddningen organiseras. Chevalier de Breuc har aldrig givit upp, och ledaren är den intelligente mångidentitetsbegåvade baron de Batz, som alltjämt är en rik och fri bankir. Min son, (*omfamnar honom,*) vi skall ännu få komma ut och leka. Världen är ej så ond som den verkar, den består ej blott av onda människor, nej, ty där skall alltid finnas godhet kvar, om än den måste gömma sig och ta sig falska namn blott för att överleva.

Louis Charles Får vi komma ut i solen snart, mamma?

Marie Ja, snart skall vi få komma ut på landet, plocka blommor, andas in den friska luften, som är fri från alla stadens ruttighet och gifter, och få leva med ett mänskovärde!

Louis Kommer pappa också?

Marie Nej, min son, din pappa kommer inte.

Louis Skomakar Simon har sagt mig att far var en mördare som därför måste mördas.

Marie Det är inte sant, min son. Allt vad den hemske busen säger till dig är blott lögner.

Louis Är det då ej sant att de har mördat far?

Marie Jo, älskade Louis, det har de faktiskt gjort, och utan att din pappa gjorde någon något illa alls.

Louis Men då är det ju inte rättvist.

Marie Nej, det är det inte.

Louis Och då måste någon ock ha fel.

Marie Min son, hela världen ljuger och har fel. (*omsluter honom.*)

(*Det bultar kraftigt på dörren.*) Öppna, Elisabeth.

(*Soldaterna stiger in utan att någon hinner öppna.*)

Marie (uppretad) Sedan när stiger ni in i en drottningens boudoir utan tillåtelse?

korpralen Vem tror ni att ni är, madame? Det var redan länge sedan ni var drottning.

Marie Förlåt, jag glömde mig. Vad vill ni?

korpralen Enligt revolutionsdomstolen är vi här för att hämta er son. Ni får inte uppfostra honom längre.

Marie Nej! Inte det!

korpralen Han skall hädanefter uppfostras till en sann revolutionär av skomakar Simon.

Marie Nej, aldrig! Inte det odjuret! Hur kan ni vara så grymma? Hur understår ni er? Varför tar ni inte livet av oss genast?

korpralen Madame, det är ert eget fel. En skändlig komplott har avslöjats för att kidnappa er och er son och föra er till Bretagne. Ni har själv iscensatt komplotten. Ni får ta konsekvenserna.

Marie Jag vet ingenting om någon komplott! Om främmande makter vill bortföra mig så är det väl inte mitt fel!

korpralen Madame, ni har brev som komprometterar er av er egen hand som ni försökt smuggla ut. Ingenting kan längre rädda er. Ta hand om pojken!

(Tre soldater sliter pojken från Marie Antoinette. Marie Antoinette och pojken skriker hjärtslitande. Soldaterna går ut och bär ut den skrikande pojken.)

Marie (faller förkrossad till golvet, bittert gråtande)

Elisabeth (kommer in) Marie, Marie! Ge inte upp! Det var kanske bara tillfälligt!

Marie (hämtar sig med svår ansträngning) Elisabeth, du är nästan lika naiv som min man. Ingen av er kunde tro något ont om era egna mördare. Vi får aldrig se Dauphin mer. Och nu kan jag aldrig mer tro något gott om världen eller mänskligheten.

Elisabeth Ge inte upp, Marie!

Marie (hårt) Det är inte jag som ger upp, Elisabeth. Det är världen, mänskligheten och Frankrike som må ge upp och duka under för sin egen dårskap och ondska.

Scen 3.

Danton Vad ska vi göra med det här förbannade lilla barnet? Vi kan ju inte bara ta livet av honom.

Robespierre Varför inte, Danton, du som justitieminister kan ju döma vem som helst till döden utan någon form av rättegång. Varför kan du då inte få ett litet barn att försvinna spårlöst, vilket till och med vore den smärtfriaste utvägen för det barnet?

Danton Mord av ren barmhärtighet är en genialisk idé, Robespierre.

Robespierre Bli inte blödig nu, Danton. Det vore väl ett alltför billigt straff för arvingen till Frankrikes förtryckartron, vilket han trots allt förblir så länge han lever?

Danton Du vill alltså göra pinan lång för honom?

Robespierre Han är sig själv ovetandes den farligaste personen i världen för Frankrikes säkerhet. Det gäller att han fortsätter vara ovetandes. Så länge han kan förbli vid liv, och du slipper få samvetsqual för ett barns död.

Danton Medan du i stället ger honom ett öde värre än döden.

Robespierre Skomakaren Simon uppfostrar honom som sin egen son. Han lär honom till en sann revolutionär, han lär honom sjunga alla de råa revolutionära slagdängorna, och gossen har redan glömt alla sina kungliga later. *(intimt)* Inser du inte, Danton, att hans fall blir revolutionens yttersta triumf! Total demokratisering! Total nivellering av toppen till massans vulgäraste nivå! Färdigt behandlad blir gossen det yttersta hånet mot hela Frankrikes historia!

Danton Ändå tänker jag mycket på Marat. Charlotte Corday var en ung, vacker och klok kvinna som handlade överlagt enligt sitt samvete. Jag ser hennes kniv över både dig och mig.

Robespierre (skrattar) Det är giljotinen i så fall, Danton! Vem tror du blir först? *(dricker honom till)*

Danton Ibland skrämmer du mig, Maximilien.

Robespierre Genom min realism?

Danton Nej, genom ditt totala övermod.

Robespierre (menande) Låt oss ha roligt, Danton, så länge vi kan. *(dricker honom till)*

Danton Du skakar inte ens på glaset.

Robespierre Medan jag ibland tycker, att du gör det lite väl mycket, min käre Danton.

Akt III scen 1. Tempeltornet.

Simon Nå, din lilla skitunge, har du lärt dig sköta den skojiga leksaken rätt nu?
Louis (svarar inte, är mycket smutsig och ovårdad, utstyrd i den röda revolutionsmössan, leker med en leksaksgiljotin, som han halshugger dockor med.)
frugan Vad tänker du uppfostra honom till, ditt svin? En bödel?
Simon Han blir nog inte så gammal. Han har ju inte ens blivit en ung vacker man ännu, och sådana halshuggs alltid först.
frugan Det räcker med att han får en aning om vem han är, och han är dödens.
Simon Tyst, din jävla stolla! Tala inte om det! Han är en föräldralös proletär, ingenting annat, och vi ska nog uppfostra honom till att bli en bra nolla i revolutionens tjänst, en fullkomlig idiot och tråskalle, en hädisk tölp som aldrig kan få någon idé i sin skalle.
Louis (halshugger en docka) Där rök skallen!
Simon Du blir bättre och bättre, din gris. Hur många har du giljotinerat nu?
Louis Sjutton stycken.
Simon Det är bra att du övar. En dag kanske du får halshugga riktiga människor. Det är mycket roligare.
Louis Ju fler desto bättre. (låter bilan falla.)
Simon Så ska det låta. (Det bultar på dörren.) Öppna, ditt satluder! Det är någon av vakterna. (frugan öppnar.)
Roger Brook (förklädd till vakt) Står allt väl till här?
Simon Du är visst ny här va?
Brook Utsedd igår. Får jag se mig omkring? Bara rutinmässig kontroll.
Simon Tror du vi gömmer något för staten va?
Brook Och hur går det med er uppfostran av det åt er anförtrodda barnet?
Simon Kan du inte se själv, din idiot? Han kan knappast bli mer sansculott! Han giljotinerar själv alla sina aristokrater redan!
Brook Och han saknar inte sin familj?
Simon Han skulle bara våga! Tvärtom! Äntligen har han frihet, och han njuter av den. Inga daltande tanter mer, inga tråkiga språklektioner, ingen fåfäng undervisning, bara vårt umgänge och giljotinen. Det kan just inte bli bättre.
Brook (sätter sig nära prinsen) Unge man, vad vill du bli när du blir stor?
Louis (viskar i Rogers öra)
Simon Vad säger kräket?
Brook Han säger att han vill bli alla aristokraters högsta mördare.
Louis Det sa jag inte alls!
Brook Jag bara tolkar för dig, grabben.
Simon Vad sade du, din skitlus?
Louis Som vakten säger.
Simon Jaså, det gjorde du, din lilla värdelösa bastard! Jag ska nog piska fram sanningen ur dig sedan!
frugan Hur mår tanterna där uppe? Vi hör dem inte längre.
Brook Änkan sitter mest bara ensam och gråter eller läser. Hon har blivit alldeles vithårig.
Simon Varför har de inte avrättat den satmaran ännu?
Brook Den dagen kommer, men fortfarande lyckas hon smugla ut biljetter och planera nya rymningsförsök. Vi måste vara noga på vår vakt, medborgare Simon.
Simon Om någon försöker röva bort konungen ska han nog få se på fan!
Brook Rövaren eller konungen?
Simon Båda!
Brook Jag tror dig, medborgare Simon. (reser sig) Tack för titten. Nu måste jag rapportera.

frugan Du anmäler oss väl inte?
Brook För vad?
frugan För att vi behandlar konungen för väl. De bad oss göra honom till ett djur.
Simon Och det ska vi lyckas med, strykkäring!
Brook Jag kan bara rapportera vad jag ser. Om det inte är något att anmärka på får ni behålla honom. Annars tas han ifrån er. Så enkelt är det. (*reser sig och går.*)
Simon Vad tror du det var för en?
frugan Han blir nog inte långvarig, så snygg som han var.
Simon Och inte vi heller, käringjävvel, så som du babblar bredvid munnen! 'Du anmäler oss väl inte va?' För vad då, ditt luder?
frugan Slå mig inte, Simon! Slå ungen i stället!
Simon Jag ska ta mig fan slå er blåa båda två! (*går lös på käringen medan Louis halshugger en ny docka.*)

Scen 2. Marie Antoinettes ensamcell.

(Den är mörk, trång och fuktig. Endast en liten glugg släpper in något ljus. Hon är knappt igenkännlig: utmärglad, helt vithårig, blå under ögonen och nästan apatisk, klädd i svart, när fängelsedörren rasslar och prästen släpps in.)

Fångvaktaren Bikta nu alla era synder, men låt det gå fort, för giljotinen väntar inte på att ni ska få syndernas förlåtelse, hä hä hä! (*skrattar rått och går ut igen.*)

(*Prästen sätter sig diskret till rätta, tar fram en mässhake och en bönbok, döljer sitt ansikte under prästhatten, kastar en förstulen blick mot fängelsedörren, som dock saknar titthål.*)

Marie Ni behöver inte vara orolig, fader. Ingen är rädd för mig längre. Ingen spionerar på mig längre. Ingen tjuvlyssnar längre på mina monologer, ty detta fängelse är rymningssäkert, och idag skall jag dö. Jag är dock tacksam mot mina förtryckare att de uppfyllde min sista önskan och gav mig en biktfar. Men tyvärr måste jag göra er besviken. Jag har inga egna synder att bekänna. Jag ville egentligen bara ha någon att kunna prata med.

prästen Jag hoppas kunna bereda er en större glädje än så.

Marie Ni låter hoppfull. Då vet ni kanske något om de mina? Vet ni hur det är med min son?

prästen Det finns ännu hopp om hans befrielse.

Marie Är det möjligt under dessa omständigheter? När de tog honom ifrån mig och gav honom i den råe skomakarens händer slet de ut hjärtat ur kroppen på mig.

prästen Han är inte längre i den råe skomakarens händer.

Marie Är det möjligt? Och det säger ni inte bara för att ge mig falska illusioner inför min död?

prästen Vi arbetar oupphörligt för kronprinsens befrielse.

Marie Men vad är det med er? Hur vågar ni tala så farligt? Vem är ni? Varför försöker ni dölja ert ansikte? Vad är det med er röst?

prästen Min drottning, vår plan har lyckats. Först skall vi befria er, sedan er son. Ni behöver bara byta kläder med mig. (*tar av sig hatten och talaren och visar sig vara en kvinna.*)

Marie Men ni är ju....

prästen Lady Atkyns, er sista och trognaste och ödmjukaste tjänare, till er tjänst. (*gör en djup hovnigning.*)

Marie Men, min vän, ni har ju riskerat livet!

Atkyns För att ni skall rädda ert och Frankrikes.

Marie Mina vänner har då således aldrig svikit mig....in i det sista. Jag är rörd. Men, min vän, tyvärr är det omöjligt.

Atkyns Nej, Madame, det är fullt möjligt. Tusen räddningsprojekt för er person har misslyckats, men denna planen håller. Ni blir förd i säkerhet så fort ni kommer utanför Conciergeriet.

Marie Jag är ledsen, min vän, men jag kan inte göra det. Min flykt skulle medföra fruktansvärda hämndåtgärder mot alla som ännu inte svikit sin trohet. Jag skulle få tusentals vänners blod på mitt samvete. Och de har ännu min son. De skulle omedelbart vidta den sista åtgärden för att skilja honom från mig. (*kan inte dölja sin rörelse.*)

Atkyns Men, Madame, tänk på vilken moralisk seger det skulle bli för alla våra vänner om vi bara kom ut i friheten!

Marie Min vän, segern blir större om jag dör. Ingen är mäktigare än martyren.

Atkyns Men Madame, ni får inte offra er! Vår rymningsplan är idiotsäker!

Marie Ni glömmer först och främst den detaljen, att ni blir giljotinerad i mitt ställe.

Atkyns Men, Madame, det gör jag gärna!

Marie Oförståndiga barn, tror du verkligen att din drottning skulle kunna gå med på något sådant? Nej, nu skall du i stället säga mig sanningen.

Atkyns Men Madame, vi har arbetat i månader för den här planen!

Marie Saken är slutdiskuterad. Låt du mig få ta hand om giljotinen, som är bättre förberedd än du. Men du måste ge mig sanningen. Hur är det egentligen med min son?

Atkyns Madame, det var det allra sista jag ville berätta för er.

Marie Han är väl inte död?

Atkyns Det är nästan värre än så.

Marie Säg ut!

Atkyns Makthavarna blev så rädda för alla komplotter och stämplingar och planerade flyktförsök att de till slut inte längre vågade lita på skomakaren och hans lösmynta hustru. Men räddast av allt var de för att kronprinsen skulle bli medveten om vem han var. Så de murade in honom.

Marie Vad menar du?

Atkyns De satte honom i en ensamcell och murade för ingången, så att bara en liten öppning vid golvet lämnades kvar så att han skulle kunna få mat och dryck.

Marie De odjurens ondska trotsar allt barbari i världshistorien. Och det är samma män som förut – Marat, Danton och Robespierre?

Atkyns Marat blev lönnmördad av en ung vacker kvinna i våras. Hon stod på vår, på kvinnornas, på livets sida! Men Danton och Robespierre är inte längre bästa vänner. Frågan är om den andre kan klara sig om han lyckas få den förste under giljotinen.

Marie All natt har en ände, och allt ont har ett slut. Så är det även för min son. Han slipper i alla fall se och umgås med odjuren. Och i en sådan fångenskap kan han knappast leva länge, såvida inte befrielsen hinner fram i tid.

Atkyns Den hann fram till er, Madame! Den kan även hinna fram till er son, och då kan han inte motsätta sig den!

Marie Jag tror ni har rätt. (*steg utanför och rassel av nycklar i dörren.*)

Ta nu på er mässhaken och hatten igen och knäpp talaren, så att vi hinner avsluta bikten innan de kommer för min hämtning.

(*Lady Atkyns hinner precis återförstålla sig innan fångvaktaren kommer in.*)

fångvaktaren Tiden är ute! Stick iväg, präst, om du inte vill följa med in under giljotinen! Nå, blev änkan klar med sina synder? (*Prästen bugar sig, slinker förbi och går.*)

Marie Vi är helt klara, min gode man. Men ni måste ännu klippa av mig mina sista lockar och klä mig för min sista procession.

Akt IV scen 1. Joseph Fouchés solkiga arbetsrum.

(Joseph Fouché sitter vid sitt arbetsbord och skriver. Det är överbelamrat med papper.)

(Det knackar försynt på dörren, och en tjänare kommer in.)

tjänaren Er besökare börjar bli otålig. Han låter meddela att han måste träffa Talleyrand klockan tolv.

Fouché Hur länge har han väntat?

tjänaren Två timmar.

Fouché Nå, han är kanske mogen då. Släpp in honom.

(*Roger Brook visas in.*)

Fouché (förbindligt) Slå er ner, kamrat.

Brook (slår sig ner) Er förbindlighet förvånar mig. Jag trodde vi var fiender.

Fouché Vi är fiender. Men även fiender kan förenas av samma intresse.

Brook Ni vet mer än jag om vad saken gäller.

Fouché Hela världens gemensamma intresse är Frankrikes väl. Under den fanan kan de bittraste dödsfiender förenas mot samma mål, om de bara är förnuftiga.

Brook Ni uttrycker er diffust och dubbelmoraliskt, då jag vet att ni är en av den franska revolutionens värsta mördare.

Fouché Och ni uttrycker er helt korrekt, då ni betecknar mig som bara "en av" de värsta mördarna. Vi vet alla vem den värsta mördaren är.

Brook Diktatorn?

Fouché Robespierre, för att vara exakt. Saint Just är bara hans gullgosse, och de andra massmördarna i hans följe är bara ett tamt menageri. Men jag hör inte till dem.

Brook Vart vill ni komma?

Fouché Jag vet att ni har goda kontakter med Talleyrand och med England. Jag skulle kunna angiva er för det. Men jag vill hellre rädda min framtid genom det. Ni förstår, efter Dantons avrättning vill ingen klok människa längre följa Robespierres blodiga väg rakt ner i helvetet.

Brook Så ni vill att jag ska rädda er karriär när Robespierre har fallit?

Fouché Och han kommer att falla, lika säkert som jag kommer att överleva. Men jag är en sådan som aldrig kan nog gardera mig. Därför vill jag ha Talleyrand och England på min sida. Det kan endast ni ordna. Och för det är jag villig att betala er.

Brook Jag betackar mig, då jag har vad jag behöver.

Fouché Trodde ni jag talade om pengar? Nej, min vän, jag menar något för er engelsmän mycket värdefullare. Jag är villig att rädda liv åt er, närmare bestämt ett.

Brook Då vet ni kanske, att det bara finns ett människoliv kvar som intresserar mig, sedan ni avrättat kungen och Marie Antoinette?

Fouché Kronprinsens.

Brook Menar ni allvar? Kan ni ge honom åt oss?

Fouché Tyvärr står det än så länge utanför min makt. Men jag kan ge er all information som jag har, som ni saknar.

Brook Medborgare Fouché, fastän hela mitt väsen revolterar mot er person, mannen som likviderade nästan hela Lyon, så är ert anbud oemotståndligt. Om ni vill åvägabringa diktatorns fall skall jag gärna skaffa er Talleyrands och Englands stöd, om er information om kronprinsen bara är tillräckligt värdefull.

Fouché Det är rimligt. Hur mycket vet ni redan?

Brook Att han lär vara inmurad i Tempeltornet sedan skomakaren skilts från sin tjänst.

Fouché Han skildes inte från sin tjänst. Han avstod från den frivilligt, då han tvingades välja mellan att vara kronprinsens förmyndare eller bli kommissarie i kommunen. Ingen annan ansågs pålitlig nog att överta hans tjänst som kronprinsens uppfostrare. Därför blev kronprinsen inmurad.

Brook Lever han ännu?

Fouché Ja, han lever ännu, men ingen kan få kontakt med honom. Dörren till hans cell har både spikats och skruvats igen, och en liten vridbar järnlucka av två korsställda plattor och med rund botten har satts in i den. Det är den nioårige gossens enda kontakt med människovärlden. Men han kan aldrig se någon utanför luckan, och ingen utanför kan titta in till honom. Han får mat och dryck den vägen, och så länge denna enkla mat och dryck plockas bort från insidan av luckan vet vi att han lever.

Brook Vilka monster hittade på den omänskliga övervakningen?

Fouché Hébert och Chaumette. Till och med Robespierre var oskyldig.

Brook Men han är ytterst ansvarig.

Fouché Men ännu kan kronprinsen överleva. Och det är det intressanta för oss. För jag ska ge er en upplysning till. Om den dag kommer då skräckväldet faller är det bara vi två, ni och jag, chevalier de Breuc, som sedan vet var kronprinsen finns och som kan befria honom. Han kommer att vara lika värdefull för oss båda. Så det kommer troligen att bli en kapplöpning. Det är lika bra att ni redan börjar vänta på startsignalen.

Brook (reser sig) Herr Fouché, trots er bisarra moral och ytterst tvivelaktiga bakgrund måste jag erkänna att ni visat er villig att spela ett ärligt spel. Det ställer jag upp på. Jag ska lägga ett gott ord för er både hos Talleyrand och Napoleon Bonaparte.

Fouché Vem är det?

Brook En man som kan bli användbar för oss alla. (*bugar sig och går.*)

Fouché (reflekterar ett ögonblick; sedan till tjänaren:) Skaffa mig genast en full dossier om den unge officeren Napoleon Bonaparte. (*tjänaren går.*)

Kungen i tornet är ingenting att satsa på. Han är dödfödd. Men därför kan varje annat halmstrå i strömmen i stället vara något att satsa på. Det gäller bara att hitta det rätta.

Scen 2. Revolutionsdomstolen, 18 mars 1794.

Saint Just Hébert, Chaumette, Vincent, Ronsin och ni sjutton andra avskum och förrädare, jag anklagar er för stämplingar mot republiken och det franska folket! Och värst i detta gäng av lömska reptiler är du, Jacques René Hébert, som använt din begåvade penna och det förtroende republiken visat dig med att låta dig publicera din tidning Père Duchesne till att försöka uppvigla massorna mot republiken och själva revolutionskommittén!

Hébert (rasande) Ja, ty ni är ett blodtörstigt förtryckargäng av rasande monster som inte vet vad ni gör! Ni dränker Frankrike i blod! Ni är tyranner och diktatorer!

Saint Just Hör inte på den hysteriskt skällande och dräglände hunden. Han har utan tvivel rabies och är galnare än Père Duchesne själv. Hans hat mot folket har drivit honom bortom alla gränser för hopp om någon mänsklighet kvar. Och likväl är hans uppvigling av folket mot republiken inte hans största brott. Medborgare! Vi har här bevis för att han tillsammans med sin medbrottsling Chaumette har konspirerat för att återställa monarkin med valpen Capet som kung och sig själva som hans förmyndarråd!

Hébert (skriker) Det är lögn!

Saint Just Och vi litade på dessa betrodda tjänare i revolutionens tjänst! Vi litade på dem så till den grad att vi vågade ge dem förtroendet att sköta vakthållningen kring lille Capet i Tempeltornet!

Chaumette Vad fan klagat ni på? Lortvalpen finns ju kvar där i Tempeltornet inmurad som ett lusigt oigenkännligt djur! Vi har aldrig släppt ut honom! Vi har aldrig haft några planer på att utnyttja hans person för våra egna ändamål!

Hébert Vi lydde bara order!

Saint Just Och är ni då säkra på att gossen i Tempeltornet verkligen är Louis Capet?
Chaumette Vem skulle det annars vara? Ingen har sett honom sedan han inmurades för tre månader sedan.

Saint Just Och antag att det är en annan gosse? Vad har ni då gjort av den riktiga?

Hébert Medborgare Saint Just, vi lydde bara order. Vi murade in honom. Vi trodde det var han. Inte kan väl någon ha varit så grym att han gett oss ett annat oskyldigt barn att mura in?

Saint Just Slingra dig inte, din slemmiga orm! Just så grym och ont beräknande kan bara du och dina medbrottslingar ha varit!

Chaumette Store Saint Just, vi försäkrar....

Saint Just Försäkra kan ni göra i fängelset. Ingen tror er. Ni har försökt vända folket mot revolutionskommittén. Det är nog för att få er giljotinerade. Om era värre utsägliga brott är det onödigt att orda något mera om. För ut dem! (*de förs ut under tumult.*)

Hébert Vi är oskyldiga!

röster Ha-ha-ha! De är oskyldiga!

Ingen är oskyldig här i landet!

Häng dem i lyktstolpen innan vi ger dem åt giljotinen!

Hébert! Var är din vassa penna nu?

Nu tömmer vi giftbrunnen med att tömma Hébert och hans anhang i kloakerna!

Père Duchesne ska aldrig få tryckas mer!

In med hatet under giljotinen!

(*Hébert gör förtvivlat motstånd men släpas ut med de övriga under bråk och tumult.*)

Saint Just (avsidet) Hébert var alltid ett giftigt och ömkligt kräk som använde sin olycka till att sprida den som en pest över hela folket med sin hatiska tidning. Ingen vet om pojken i Tempeltornet är Capet eller ej, men vem han än är så kan han knappast längre vara igenkännlig ens som en människa.

Akt V scen 1. Tempeltornet.

(Roger Brook stormar in med några vänner. Några vakter ställer sig till motvärn.)

Brook Är detta den plomberade cellen, där ett litet barn hålles fängslat?

vakt 1 Ja, men ni har ingen rätt....

Brook (till de sina) Riv muren genast! (*till vakterna*) Robespierre och Saint Just och hela etablissemangen har förts till giljotinen! Ingen skall avrättas mer! Nu gäller det att rädda människoliv i stället! Lever pojken?

vakt 2 Ja, han lever.

Brook Kvickt! Hjälp till med att riva muren!

(*vakterna hjälper till. Muren rivs. Dess innehåll blir synligt precis när Fouché gör entré.*)

Fouché Jag kommer i rätt ögonblick, tycks det. Militärguvernör Paul Barras kräver detta barn.

(*Barnet blir synligt. Ansiktet är svullet och sårigt, och håret är en enda tofs av smuts och ohyra. Alla har svårt för stanken.*)

en soldat Om det är något att kräva.

Brook Han lever! (*skyndar fram till gossen.*) Louis! Du är befriad!

(*Hans glädje och entusiasm förbyts omedelbart till motsatsen när han reser upp barnet.*)

Fouché Vad är det?

Brook Det är inte han.

Fouché Det var det vi alla fruktade.

Brook Svara, mitt barn, om du har en tunga! Hur länge har du varit här?

barnet Längre.

Brook Hur länge?

barnet Jag vet inte.

Brook Var det vinter när du kom hit?
barnet Nej, det var i maj.
Brook Vem är du? Varifrån kommer du?
barnet Från landet. (*tuppar av.*)
Brook Han blev utbytt i maj, för tre månader sedan.
Fouché Det var då Robespierre började vackla. Han tog inga risker och smusslade undan barnet i tid.
Brook Men var är han?
Fouché Troligen där detta barn *skulle* ha varit – någonstans på landet.
Brook Här skiljs våra vägar, Fouché, för vi har olika ändamål med barnet. Försök inte hindra mig från att leta reda på det!
Fouché Detsamma gäller er, chevalier de Breuc.
Brook (till sina vänner) Kom! (*De skyndar ut därifrån.*)
Fouché (går fram till barnet) Vem du än är, lille vän, skall jag få dig att avslöja mer av detta mysterium än vad du själv vet om det. Tag hand om honom! Vi måste genast ge honom Paris bästa läkarvård! (*Fouchés män bär ut barnet från Tempeltornet.*)
vakt 1 Det var det, det!
vakt 2 Vi tycks ha vaktat färdigt.
vakt 1 Om Robespierre är död, om pilten Capet är befriad, och om det inte var pilten Capet, vad gör vi här då?
vakt 2 Du har rätt. Revolutionen har gått hem. Då gör väl vi det också.
(De går ut därifrån som de sista.)

Scen 2.

Barras Vad har ni fått veta, min käre general?
Napoleon Gossen och engelsmannen är försvunna, och Fouché är rasande.
Barras Tror du engelsmannen fann honom?
Napoleon Nej, det tror jag inte, för då hade Fouché funnit dem båda. Jag tror chevalier de Breuc letar efter gossen enligt helt felaktiga spår, och därför har Fouché tappat spåret, som har säker vittring.
Barras Tror du gossen lever?
Napoleon Det bästa vi kan hoppas på är att finna bevis på att han är död.
Barras Din realism är avskräckande cynisk.
Napoleon Det är all realism.
Barras Vad skulle du göra med kronprinsen om du fann honom?
Napoleon Om jag hade makt och befogenhet skulle jag låta undanröja honom utan ett spår.
Barras Utan dåligt samvete?
Napoleon Det vore att minimalisera det dåliga samvetet för hela nationen. Det vore samtidigt att säkerställa den nya ordningen.
Barras Du menar att ett litet barn fortfarande kan hota hela revolutionen?
Napoleon Blotta existensen av en son till Louis Capet utgör ett större hot mot tingens ordning än Louis Capets bröder.
Barras Jag håller med dig. Men du kommer aldrig att få den makten och befogenheten.
Napoleon Då kan jag bara hoppas att han redan är död eller att Fouché finner honom.
Barras Och varför inte engelsmannen?
Napoleon Jag har alltid litat på chevalier de Breuc, för han har aldrig svikit mig. Om han fann gossen är jag rädd att han skulle falla för frestelsen, svika mig och föra gossen till England undan både oss och Fouché bara för att rädda gossens liv. Hans goda hjärta skulle göra honom till en förrädare mot Frankrike.
Barras Kanske det är bäst att ingen hittar honom. Kanske det är bäst att han är död.

Napoleon Jag föreslår, *mon général*, att vi förklarar honom död. Om då en pretendent skulle dyka upp kunde vi avfärda honom som bedragare vem det än är.

Barras Bonaparte, jag beundrar er. Ni ligger alltid ett steg före alla andra i planeringen.

Napoleon *Mon général*, det är mitt yrke. Om man inte leder en revolution måste man bli överkörd av den och riskera att gå under.

Scen 3. Sjukhuset.

Brook Jag är Roger Brook. Jag är väntad.

nunnan Det är ni som sökte ett barn?

Brook Just det.

nunnan Kom in.

(Hon öppnar dörren. Scenen öppnar sig för ett dårhushospital. Patienter av alla åldrar och kategorier kryper, krälar, lallar och driver omkring. Man får den ohyggligaste tänkbara insikt.)

Ingen kommer hit frivilligt. Ni måste vara en modig man.

ett dårhushjon (antastar honom) Hjälp mig ut härifrån! Jag är markis de Lafayette!

nunnan Bry er inte om dem. Alla som får gå lösa är helt oförargliga. Här finns alla de revolutionens offer som överlevde, men deras öde blev grymmare än döden. Här finns alla de markiser, hertigar, grevar och kardinaler, biskopar och kungliga släktingar som hade mått bättre av att giljotineras.

Brook Ni är cynisk.

nunnan Nej. Jag har sett för mycket.

en kvinna (antastar Brook) Ta mig, snygging! Jag fick ligga med både Ludvig XV och Mirabeau och alla de andra! Jag duger än! Jag ligger bara med äkta aristokrater!

Brook Min fru, jag beklagar, men ni har inga tänder i munnen.

kvinnan Än sen då? Det hade inte Ludvig XIV heller!

Brook Men han var kung.

kvinnan Är inte jag drottning då? *(ler och gör sig till och grinar förfärligt)*

Brook (till nunnan) Är vi inte framme snart?

(Det bultar på porten.)

nunnan (kommer fram till en cell) Här är det. *(låser upp dörren.)*

Det är en av våra svåraste patienter. Ibland är han rar som en vanlig pojke, men så blir han ohyggligt hatisk och aggressiv emellanåt, så att man blir rädd för honom, fastän han är så liten. Och han överger aldrig sin fixa idé att han är kungen av Frankrike. Vi har många här som tror att de är kungen av Frankrike men ingen annan så ung.

Brook Hur kom han hit?

nunnan Ingen vet. Jag har bara varit här i ett halvår. Men han är omöjlig. Ingen vill ha hand om honom. De som tidigare haft det tog väl honom hit bara för att bli av med honom.

(Det bultar på porten.)

Men vem är det väl som vill in? Vi väntar ingen annan idag.

Brook Lämna mig ensam med pojken.

nunnan Om ni vågar. *(går)*

Brook (sätter sig ned på huk) Nå, min gosse, vad heter du?

Louis Louis Charles Capet.

Brook Har du alltid hetat så?

Louis Ja.

Brook Är du säker på att din far inte var skomakare Simon?

Louis Han tog bara hand om mig.

Brook Tyckte du inte om honom?
Louis Nej.
Brook Tyckte du om dina föräldrar?
Louis Jag vet inte.
Brook Minns du dem?
Louis Jag vet inte.
Brook Hur vet du då att du är kung av Frankrike?
Louis Därför att odjuret förde mig hit.
Brook Vilka odjur?
Louis Fransmännen.
Brook Minns du mig?
Louis Nej.
Brooks Minns du inte att jag frågade dig en gång vad du ville bli när du blev stor?
Louis (blir osäker) Jag vet inte riktigt.
Brook Men jag minns vad du svarade.
Louis (tiger)
Brook Du sade att du ville bli hela det franska folkets bödel.
Louis Det vill jag fortfarande.
Brook Då är du verkligen den du tror dig vara. (*omfamnar honom*) Kom, min son. Jag ska ta dig bort härifrån.
nunnan (vid porten, som hon öppnat) Men vad vill ni?
Fouché (tvingar sig in) Jag har skriftlig befallning från högsta ort att hämta en ung man härifrån som menar sig vara kung av Frankrike.
nunnan Han har just fått ett annat besök.
Fouché (får syn på Brook och pojken) Aha! (*störtar fram till dem*)
 Jag hann i tid! (*tar fram ett papper*) Fullmakt från Barras och Bonaparte!
 Pojken är min!
Brook Du har skuggat mig hela tiden. Annars skulle du aldrig ha hittat hit.
Fouché Du var vår enda ledtråd, och jag trodde nog att du varken skulle ge upp eller misslyckas! Min instinkt är alltid perfekt!
Brook Vad tänker ni göra med honom?
Fouché Jag har mina order från Barras och Bonaparte. Vad de tänker göra med honom efter att jag levererat honom vet jag inte.
Louis Låt honom inte ta mig!
Brook Pojken litar inte på er. Inte jag heller. Ni, Bonaparte och Barras är alla mördare.
Fouché Jag försäkrar er, chevalier de Breuc, att varken Bonaparte eller Barras ämnar mörda honom.
Brook Eller spärra in honom på livstid?
Fouché Inte ens det.
Brook (till Louis) Min gosse, jag beklagar, men jag har ingen makt över dig. Den här mannen har det, och jag har ingen möjlighet att trotsa honom. Du måste försöka lita på honom.
Louis Han är fransman!
Brook (till Fouché) Han kan inte lita på er. Får jag följa med er till Barras?
Fouché Det är tyvärr omöjligt. Du måste lämna oss här och nu. Det är en order. Jag varnar dig, engelsman. Jag har makt att få dig expedierad om du trotsar mig. Bonaparte litar på dig, men jag vet att du är engelsman, spion och förrädare, och jag har *carte blanche*.
Brook Jag vägrar lämna dig ensam med prinsen.
Fouché (tar fram en pistol) Ut härifrån, och lämna Frankrike genast! Här inne försvinner alla lik spårlöst.

Brook Jag väntar på er utanför. (*går hastigt därifrån och ut, antastas på vägen på nytt av dårhushjonen. Nunnan släpper ut honom.*)

Fouché Så ja, min unge man! Jaså, du trodde du var konungen av Frankrike! Vem i all världen har inbillat dig det?

Louis Det är jag visst inte. Jag är skomakaren Simons pojke.

Fouché Jaså, du tror du kan överlista mig. Det är det jag alltid har sagt: även oskyldiga barn till huggormar förblir ändå alltid bara huggormar. Kom hit, min vän, så får jag omfamna dig som din gode vän engelsmannen Brook!

Louis Nej! (*ryggar tillbaka*)

Fouché Jag vill dig inget ont. Jag är bara här för att befria dig. Kom till mig, min vän. Du ska inte behöva lida mera. Du ska inte längre behöva hata hela Frankrike och hela världen. Du ska aldrig behöva bli hela det franska folkets bestraffningsman och bödel. Det är Napoleon Bonaparte som ska bli det, och det passar sig bättre, för han är inte ens fransman. Och jag ska hjälpa honom, ty det betalar han mig för. Det är mycket ont du kommer att slippa, unge man.

Louis Nej!

Fouché Jo! (*får tag i honom och stryper honom. Dårarna i hospitalet blir alla mer upphetsade men märker inte dådet.*)

Så, min vän. Nu är den sista huggormen avlägsnad. Jag har räddat Frankrikes framtid. Ingen kommer någonsin att få veta det, men jag har räddat republiken och dess frihet från ett öde som hade kunnat bli värre än hela skräckväldet. Ty denne gosse hade haft goda motiv till att vilja gå hårdare fram mot det franska folket än Danton och Robespierre och Marat tillsammans. (*avlägsnar sig.*)

(*när han passerar nunnan*) Tyvärr kom vi för sent. Barnet var svårt och dödligt sjukt och har nu avlidit. (*ger henne en tjock penningpung.*) Det är till sjukhuset och er orden. Se till att barnet kommer ner i de namnlösa patienternas grav genast. Och inte ett ord om saken. Kom ihåg, att er orden bara existerar på nåder.

(*går. Nunnan blir villrådig kvar, går till cellen, undersöker det döda barnet, kallar på två andra nunnor, talar kort med dem, och dessa bär bort barnet. Precis när de försvunnit störtar Brook in igen. Dårhushjonen försöker på nytt hindra honom på vägen, men han tar sig med svårighet förbi dem och rusar mot cellen.*)

Brook Louis! Louis!

(*framme vid den tomma cellen, till nunnan*) Var är han?

nunnan Vem?

Brook Barnet!

nunnan Vilket barn?

Brook Barnet! Pojken som trodde att han var kung av Frankrike!

nunnan (*helt behärskat*) Monsieur, visserligen finns här många dårar, men en sådan dåre har här aldrig funnits.

Brook (*faller förtvivlad ner på golvet*) Louis! Mitt barn!

nunnan (*går därifrån*) Det är bäst att ni går härifrån om ni inte vill bli kvar här.

(*går. Dårarna närmar sig Brook och belägrar honom.*)

Brook (*förtvivlad*) Louis! Förlåt mig! Förlåt att jag svek dig! Men jag ville det inte! Marie Antoinette! Förlåt åtminstone alla oss och alla fransmän som inte ville någon av er något direkt ont! Förlåt denna dumma, vilseförda, galna och olyckliga mänsklighet!

(*bryter samman och gråter bittert med ansiktet i händerna mot golvet medan dårarna uppträder och bär sig åt runt omkring honom.*)

Ridå.